

DÖRT TEMEL DİL BECERİSİNİN ÖĞRETİMİ

A. DINLEME ÖĞRETİMİ

B. KONUŞMA ve SESLETİM ÖĞRETİMİ

1. Konuşma Öğretimi

2. Sesletim Öğretim

C. OKUMA ÖĞRETİMİ

D. YAZMA ÖĞRETİMİ

Sesletim seslerin ve sözcüklerin söyleniş biçimidir.

SESLETİM ÖĞRETİMİNDE İZLENECEK AŞAMALAR

1. Dinleme: Öğrenciler söyleyecekleri, edebilecekleri ses birimlerini ve bileşkelerini dinleyerek duymalıdır.
2. Ayırt Etme: Benzer ve farklı sesleri ayırt etme aşamasında öğrenci, sesletimini duyduğu sözcüğü ya da kalıbı seçer. Böylece öğrenci benzer ve farklı sesleri tanımaya ve ayırt etmeye başlar.
3. Tanıma: Söyleyişleri sorun olan sesletim birimlerinden modellenenin hangisi olduğunu seçerek tanıdığını gösterir.
4. Sesi çıkarma: Öğrenci bu aşamada sesi ya da ses kalıbını uygulamaya çalışır. Öğretmen, sesletimin doğru olabilmesi için dudak hareketleri ya da resimlerle ipucu verir, doğru davranışları pekiştirir, tempo tutarak söylenişin ritmini örnekleyebilir ya da öğrencilerden ritmi tempo ile göstermelerini isteyebilir.
5. Düzeltilme: Eğer ses doğru çıkarılamazsa, öğretmen dilin durumunu gösterecek, ya da gerektiğinde tahtaya şekiller çizerek doğru sesin nasıl çıkarılacağını açıklar. Sözcüklerdeki vurgular, ses tonları ve ritimler üzerinde ayrıca durulur.

(MEB, Anadolu Lisesi İngilizce Dersi Öğretim Programı, Ankara, 2002)

TELAFFUZ ÖĞRETİMİ

1. Dil öğretiminde telaffuz çok önemli olduğundan, özellikle başlangıç düzeyinde her ünite de geçen problem seslerin öğretilmesine yeterli sürenin ayrılması gerekir.
2. Telâffuz öğretimi, öğretim süresi boyunca yeri geldikçe yapılmalı, herhangi bir telaffuz hatası sezildiğinde dersin birkaç dakikası problem sesle ilgili alıştırmaya ayrılmalıdır.
3. Gerek İngilizcedeki bazı seslerin Türkçede bulunmaması, gerek bazı seslerin her iki dilde de olduğu halde farklı fonksiyonda bulunmaları ve yine İngilizce ve Türkçedeki ünlü ve ünsüzlerin yapısındaki farklılıklardan dolayı bazı sesler problem olmaktadır.

TELAFFUZ ÖĞRETİMİNDE ÖĞRETMENİN DİKKAT EDECEĞİ HUSUSLAR

1. Problem sesin tekrar edilmesinde önce bütün sınıfın katılacağı koro (choral repetition), sonra grup (group repetition) ve giderek de bireysel (individual repetition) çalışmalara yeterince yer verilmelidir.
2. Telaffuz öğretiminde öğrencinin seviyesine uygun olan ve problem sesin açıkça görülebileceği örneklerle yer verilmelidir.
3. Problem seslerin her bir öğrenciye ayrı ayrı tekrarlatılması zaman kaybına sebep olacağından bu çalışmanın yeterli sayıda öğrenciyle yapılması uygundur.
4. Birden fazla problem sesi aynı anda düzeltmeye çalışmak karışıklığa yol açabileceğinden her problem ses, tek olarak ele alınmalıdır.
5. Öğrenci herhangi bir sesi yanlış telaffuz ediyorsa eleştirme yerine yanlışın düzeltilmesi yoluna gidilmelidir.
6. Problem sesi yanlış telaffuz eden öğrenci üzerinde ısrarla durulmamak; öğrencinin doğru telaffuzu, teyp, öğretmen, öğrenci gibi değişik kaynaklardan duyduktan sonra tekrarlaması istenmelidir.
7. Sesler, ilgiyi o noktada yoğunlaştırmak için abartmalı olarak verilebilir.
8. Özellikle ileri seviyede, problem seslerin geçtiği radyo konuşmalarından (TRT III, VOA, BBC gibi) teyp ve TV gibi kulağa hitap eden araçlardan yararlanılmalı ve değişik konuşmacılar dinletirilmelidir.
9. Resim ve gerçek nesnelere dayalı, göze hitap eden çalışmalarla da problem seslerin nasıl telâffuz edildiği açıklanmalıdır.
10. Gerektiğinde, değişik sesleri çıkarırken dilin aldığı durumlar bir ağız şeması üzerinde gösterilerek açıklanabilir.
11. Telaffuz öğretiminde tek sesler (individual sounds), bitişik sessizler (consonant clusters), kelime vurguları (stress), cümle vurguları, tonlama kalıpları (intonation) ve ritm (rhythm) özellikleri üzerinde durulur.

(MEB, İngilizce Dersi Müfredat Programı)

- 1-Enternasyonel fonetik yazıyı tanır.
- 2-İngilizceye özel olan sesleri ayırt eder.
- 3-Eş sesli kelimelerin farklı telaffuzunu ayırt eder.

(TTKB, 12.Sınıf, Kazanımlar)

- 1.Öğrenilen dilin seslerini, anlaşılır biçimde çıkarmalarının öğrencilere öğretilmesi,
- 2.Amaç dilde sorun olan sesletim yapılarının üzerinde durulması.

(Anadolu Lisesi İngilizce Dersi Öğretim Programı)

Ses bilincinin verilmesi, hem kulağa hem de göze hitap eder. Bu da öğrenmeyi kolaylaştırır.

Seslerin somut olarak bilinmesi, dilin özünü görselleştirir.

Sesler, dilin öğretiminde hem işitsel hem de görsel motif olarak kullanılmalıdır.

Bir dilde ses ve kelime bilgisinin eksik veya yanlış öğretilmesi, dilbilgisinin eksik ve yanlış öğretilmesi anlamına gelir.

(Sedat Erdoğan, İngilizce Öğretmeni)

ORTAÖĞRETİM İNGİLİZCE ÖĞRETMENİ ÖZEL ALAN YETERLİLİKLERİ

A1.İngilizceyi sözlü ve yazılı iletişimde doğru ve uygun kullanarak model olabilme.

A1.1 Sesbilim (fonoloji-genel ses sistemi) bilgisini doğru ve uygun kullanır.

A1.2. Biçim (morfoloji-sözcük yapısı) bilgisini doğru ve uygun kullanır.

A1.3. Sözdizimi (sentaks-öbek ve cümle yapısı) bilgisini doğru ve uygun kullanır.

A1.4. Anlambilim (semantik-sözcük ve cümle anlamı) bilgisini doğru ve uygun kullanır.

A1.5. Edim bilim (pragmatik-bağlamın dil üzerine etkisi) bilgisini etkili iletişimde doğru ve uygun kullanır.

A1.6. Öğrencilerin yabancı dilin günlük yaşamda bir iletişim aracı olduğunu kavramalarını sağlamak için İngilizceyi ders dışı ortamlarda etkili iletişim için kullanır.

A2.1. Dil öğrenme kuramlarını ve yaklaşımlarını tanır.

A2.2. Türkçe ve yabancı dil öğrenme süreçlerini ve aşamalarını tanır.

A2.3. Türkçe ve İngilizce öğreniminde iki dilin birbiriyle olan etkileşiminin ve birbirinin gelişimine olan desteğinin farkındadır.

(MEB, Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü, Ortaöğretim İngilizce Öğretmeni Özel Alan Yeterlilikleri, 2009)

İLKÖĞRETİM İNGİLİZCE ÖĞRETMENİ ÖZEL ALAN YETERLİLİKLERİ

Öğretmen, öğrencilerin konuşmalarında söyleyişe, vurguya ve tonlamaya dikkat etmelerini sağlar. Sesletim çalışmalarında öğrencilere model olur.

(MEB, Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü, İlköğretim İngilizce Öğretmeni Özel Alan Yeterlilikleri, 2008)

.....
.....

ÖĞRENDİĞİ YABANCI DİLDEKİ BELLİ SESLERİN BİLGİSİ

1. Bir sesin benzerini verilen diğer sesler arasından seçip işaretleme,
2. Birbirine benzeyen iki sesi, söylenen üç sestten ayırt ederek söyleme / yazma,
3. Söylenen bir dizi sestten farklı olanı diğerleri arasından seçip işaretleme,
4. Söylenen üç sestten farklı olan iki sesi söyleme / yazma,
5. Öğrenilen sesleri belli bir context içinde ayırt etme,
6. Verilen bir dizi sesi benzerliklerine göre gruplayıp söyleme / yazma.

YABANCI DİLDE TONLAMA (Intonation) ve TELAFFUZ BİLGİSİ (Pronunciation)

1. Dinlediği kelimeleri doğru tonlama yaparak söyleme,
2. Basit ve birleşik cümleleri doğru tonlama yaparak söyleme,
3. Dinlediği bir metin / diyalogu doğru tonlama yaparak söyleme,
4. Bir metin / diyalogu doğru tonlama yaparak okuma.

(MEB, Ortaokul 1. 2. ve 3. Sınıf İngilizce Dersi Öğretim Programı, Ankara, 1992)

Dil, herkesin kullandığı bir şeydir. Dilde yenilik herkesi rahatsız ve tedirgin eder. Zevkler isyan eder, alışkanlıklar dayatır, kanaatlar bir türlü uzlaşmaz. Bu hal işleri yüzünden görenlere anarşi korkusu verir. Dilde başlayan değişme hareketlerinin nesillerce sürmesi tabii olduğu fikrini kimse benimsemek istemez. Yazarlar kalmamak kaygısı içindedirler, okuyanlar bugün anladıklarını yarın anlamamaktan öfkeli dirler. Fakat bu alın yazısıdır, yürür.'

(Falih Rifkı Atay, Çankaya, 1969, S. 472)

Neden öğrencilerimize Türkçeyi iyi öğretmiyor ve uluslararası araştırmalarda gerekli başarıya ulaşamıyoruz? Neden Türkçeyi bilim dili ve bir dünya dili yapamıyoruz?

Bu sorulara verilecek cevap şudur: Ülkemizde yıllardır Türkçemizin yapısına ve beynimizin işleyişine tamamen ters olan yaklaşım, yöntem ve tekniklerle öğretim yapılmıştır. Atatürk döneminde dil ve zihinsel becerileri geliştirici programlar ve çalışmalar yapılmıştır. Ancak sonraki yıllarda Türkçe öğretiminde davranışçı yaklaşım gündeme gelmiştir. Çoğu gelişmiş ülkede 1950'li yıllarda terk edilen bu yaklaşım Ülkemizde 60 yıla yakın uygulanmıştır. Davranışçı yaklaşımın öğretim ilkeleri, çeşitli hayvan deneylerinden elde edilen bilgilerin insanlara aktarılmasıyla oluşmuştur. Dil öğretimi, çeşitli davranışları öğretme, tekrarlama ve şartlandırma biçiminde gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin zihinsel becerilerini geliştirmeye ağırlık verilmemiştir. Türkçe öğretimi kelime ve dil bilgisi çalışmalarına hapsedilmiştir.

(Prof.Dr.Firdevs GÜNEŞ, Ankara Üni. Eğitim Bilimleri Fak)

**DİL ÖĞRETİMİ, DENEYLİ FONETİK ARAŞTIRMALARI DİKKATE
ALINARAK YAPILMALIDIR.**